

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.013 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 36.053.013 Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти та науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Сабінському Михайлу Едуардовичу з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Сабінський Михайло Едуардович, громадянин України. Народився 01 березня 1981 року в місті Славута Хмельницької області.

Впродовж 1998-2002 рр. навчався у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка. Отримав базову вищу освіту за напрямом підготовки «Економіка і підприємництво» та здобув кваліфікацію бакалавра з фінансів. У 2002-2003 рр. навчався у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка. Отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Фінанси» та здобув кваліфікацію економіста. У 2003-2009 рр. – працював у приватному секторі та на державній службі. З 2009 р. – призваний на військову службу та по теперішній час перебуває на військовій службі у Службі безпеки України.

У вересні 2021 року був зарахований на заочну форму навчання в аспірантурі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 032 Історія та археологія).

Основні результати дисертації Сабінського Михайла Едуардовича представлено у 8 публікаціях, з яких: 6 містяться у наукових фахових виданнях України, включених до категорії «Б»; 1 – у виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus; 1 – у збірці матеріалів наукової конференції.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Сабінський М. Історична концепція Михайла Грушевського в осмисленні українських закордонних істориків повоєнного двадцятиліття. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2021. Вип. 8 (50). С. 273–288. DOI: 10.24919/2312-2595.8/50.242268

2. Сабінський М. Суспільно-політична діяльність Михайла Грушевського дореволюційної доби в рецепції української закордонної історіографії (1940-1965 рр.). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія*. Вип. 39. Збірник наукових праць. 2022. С. 120-126. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2022-39-120-126>

3. Сабінський М., Степанчук Ю. Ювілейна грушевськіана 1966 року: проблематика, інтерпретації, полеміки. *Наукові записки Вінницького державного*

педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 42. Збірник наукових праць. 2022. С. 96-103. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2022-42-96-103>

4. Сабінський М. Діаспорне грушевськознавство: від ідеї до дисциплінарної структури. *Вісник Черкаського університету: Серія Історичні науки*. 2022. № 2. С. 39-47. DOI: 10.31651/2076-5908-2022-2-39-47

5. Інтелектуальна спадщина Михайла Грушевського в оцінках діаспорних істориків 1968-1989 років. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. Вип. 59. Том 3. С. 10-15. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-3-2>

6. Сабінський М. Михайло Грушевський як організатор науки в рецепції закордонних істориків 1968-1989 років. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2023. Вип. 12/54. С. 266-282. DOI: 10.24919/2312-2595.12/54.283750

Статті у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «А», або в закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus:

7. Тельвак В., Сабінський М. «Бої за Грушевського»: доба Української революції в дискусіях діаспорних інтелектуалів повоєнного двадцятиліття. *Eminak*. 2022. 1 (37). С. 100-109. DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2022.1\(37\).574](https://doi.org/10.33782/eminak2022.1(37).574)

Публікації, які додатково відображають наукові результати дослідження:

8. Сабінський М. Історіософські погляди Михайла Грушевського в рецепції української закордонної історіографії повоєнного двадцятиліття. *Записки Осередку Наукового Товариства імені Шевченка у Черкасах*. Т. III: Матеріали XXXII березневої наукової сесії Осередку НТШ у Черкасах / За ред. В. В. Масненка, В. В. Тельвака. Черкаси, 2022. С. 98-109.

У дискусії взяли участь усі члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. **Лазурко Лідія Миколаївна**, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені під час захисту:

1. Дисертант у своєму дослідженні (зокрема у опрацюванні історіографії проблеми) вимушено виходить за окреслені хронологічні межі. Можливо було б доречно це обумовити.

2. У представленому автором термінологічному ряді бракує представлення основних понять культурно-інтелектуальної історії.

2. **Гирич Ігор Борисович**, доктор історичних наук, професор, завідувач відділу джерелознавства нової історії України Інституту української археографії та

джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Наш погляд, все ж наукове грушевськознавство почалося не від Л. Винара, перші роботи якого з цієї теми датуються другою половиною 1950-х років, а від його попередників – В. Дорошенка і О. Оглоблина.

2. В роботі варто було зазначити, що намагання Б.Крупницького поєднати республікансько-демократичний і гетьмансько-консервативний погляди, а також відзначити державницьке значення праць М.Грушевського, простежується вже у його публікаціях середини 1930-х років; були у Б.Крупницького згадки про концепцію Грушевського і в часах Другої світової війни, після 1941-го р. Особливо в його німецькомовних статтях.

3. Не пояснено чітко, чому саме верхньою хронологічною межею дисертаційного дослідження обраний 1989-й, а не 1991-й рік. Хоч з самою цією датою опонент погоджується вповні.

4. Закордонне грушевськознавство у вступі, на наш погляд, варто було б починати не від заснування грушевськознавчої дисципліни та професора Л. Винара, а від перших грушевськознавчих публікацій ще 1940-х років, часів Другої світової війни.

5. Ганс Кох – визначний німецький україніст, який добре володів українською мовою, не був симпатиком російської історіографічної схеми української історії. Отто Гетч, дійсно був. Г.Кох у добі визвольних змагань служив в УГА. Був неофіційним перемовником німецьких чинників з ОУН у Другу світову. А головне був автором протиімперської брошури в серії книжок «Москва – Третій Рим», яку фінансувало УГКЦ на початку 1950-х років. Також він був учителем Я. Пеленського в стінах мюнхенського університету.

3. Янишин Богдан Михайлович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу історії України XIX – початку XX ст. Інституту історії України НАН України. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Авторіві бажано докладніше з'ясувати, чому саме 1966 рік став «водорозділом» у вивченні постаті М. Грушевського закордоном. Чи є для цього достатньою підставою ювілей видатного вченого та ініційовані Л. Винаром відповідні заходи? Чи у поділі історіографічного процесу на певні періоди мали б лежати якісь більш глибинні, сутнісні, причини? У цьому контексті також варто відзначити певну неузгодженість у тексті роботи щодо верхньої хронологічної межі – у Вступі зазначається 1991 рік, а далі по тексту йдеться про 1989 рік. Так само відлік початку грушевськознавства у автора зазначається то 1963, то 1966 рік, а остаточне формування взагалі переноситься на 1984 р.

2. Стверджуючи у преамбулі до 2 розділу, що «в українській історіографії утвердилося стереотипне переконання, що представники діаспорного суспільствознавства в роки Другої світової війни та перші повоєнні десятиліття з чималим скепсисом поставилися до всієї різнопланової спадщини Михайла Грушевського», авторіві слід було конкретизувати ким, де і у яких працях цей стереотип утвердився. Інакше може скластися враження, що дисертант спочатку стверджує про стереотип, а потім успішно його «розвінчує».

3. Підсумовуючи 2 розділ (с.106-107), автор відзначає період 1940 – середини 1960-их років як етап, що «знаменував поступовий відхід від концепцій і практик материкового українознавства попередньої доби та зближення із західною соціогуманітаристикою [...] традиції якої стимулювали компаративне осмислення феномену Грушевського, що дозволило побачити його одним із найвидатніших східноєвропейських інтелектуалів, хоча й сином свого часу». Власне у тексті роботи майже не прослідковується ця компаративістська складова, яка мала б стати її виграшною стороною. Цікаво було б більше дізнатися, як саме методологічно, тематично українська діаспорна історіографія зблизилася із західною соціогуманітаристикою?

4. Як ми уже зазначали вище, загалом текст дисертації відзначається хорошим науковим стилем викладу матеріалу, однак все ж часом автор зловживає епітетами при зазначенні авторів робіт («бібліограф, книгознавець, бібліотекознавець, історик, журналіст та мемуарист Лев Биковський» та ін.), художніми висловами («національний подвиг», «національне служіння» та ін.). Також у поодиноких випадках автор плутається у даті створення УІТ: на с.71 він зазначає 1963 р., а далі у тексті – 1966 рік.

4. Педич Василь Пилипович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. Не заперечуючи виняткові заслуги Л. Винара в розробці проблемно-тематичного поля, концептуальних засад та методологічного інструментарію грушевськознавства в розбудові інституційних підвалин, започаткуванні видавничих проектів та створенні комунікативних майданчиків для професійного діалогу, все-таки в роботі спостерігається певна ідеалізація постаті Любомира Винара. Так, на сторінці 164 автор наголошує, що “як теоретичні пропозиції, так і більшість солідних історіографічних напрацювань того часу належали одному досліднику – Л. Винару”. Взагалі, в першому підрозділі четвертого розділу на 16 сторінках (с. 145-161) прізвище Винара зустрічається біля сорока разів.

2. На нашу думку, бажано конкретно вказати, що саме із діаспорної рецепції спадщини М. Грушевського було сприйнято і отримало подальший розвиток в сучасній вітчизняній історіографії, оскільки в роботі часто це подається як проста констатація без посилань. Наприклад, автор стверджує, що сучасні дослідники спадщини Грушевського-мистецтвознавця працюють у руслі грушевськознавчих спостережень В. Січинського (с. 74) чи поглиблюють висновки Д. Чижевського про Грушевського-літературознавця (с. 75), або ж “сучасні дослідники ставлять під сумнів правдивість свідчень М. Стахів” (с. 102) і т. п. Наведені твердження не підтверджені ніякими авторськими аргументами та посиланнями на конкретних дослідників, фактично дисертант пропонує нам вірити йому на слово.

3. Дисертаційна праця містить чимало акронімів назв багатьох діаспорних культурно-наукових та суспільно-політичних інституцій, малознаних сучасному досліднику. На жаль, не завжди вони розшифровуються. З цим у дисертації був би доречним список прийнятих скорочень.

5. **Петречко Олег Михайлович**, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. При аналізі історіографії досліджуваної проблеми з поля зору дисертанта випала низка важливих для його праці опрацювань. Так, звернемо увагу на важливі інтерв'ю Ігоря Гирича з Омеляном Пріцаком та Ярославом Дашкевичем, опубліковані у редактованому київським ученим журналі «Старожитності» за 1992 р. Також важливо було опрацювати концептуальну статтю І. Гирича «Біля джерел наукового грушевськознавства» (На службі Клію. Збірник наукових праць на пошану Л.-Р.Винара, з нагоди 50-ліття його наукової діяльності. Київ-Нью-Йорк-Торонто-Париж-Львів, 2000. С.85-93).

2. Визнаючи повноту узагальненої М. Е. Сабінським джерельної бази, разом із тим відзначимо, що в роботі відсутній аналіз архівних колекцій закордонних українознавців, які були передані на збереження в Україну (насамперед, Л. Винара, О. Оглоблина та О. Пріцака).

3. При визначенні дисертантом верхньої хронологічної межі дослідження спостерігається деяка плутанина, адже іноді вказується 1989 р., а не 1991-й, коли Україна здобула незалежність і доробок діаспорних інтелектуалів отримав належне поширення на материкових теренах. В цьому аспекті логіка автора праці вимагає спеціального пояснення.

4. У тексті дисертації цілком доречно широко використовується основоположне для розуміння теми поняття «грушевськознавство» (причому воно вживається в найрізноманітніших формах і словосполученнях). Поряд із ним автор використовує як синонімічне поняття «грушевськіана». На нашу думку, між вказаними поняттями все ж існують суттєві семантичні та змістовні відмінності. Цікаво, як дисертант розуміє відмінності між цими поняттями.

5. В роботі М. Е. Сабінський часто послуговується поняттям «рецептивна грушевськіана», але не пояснює зміст, яким воно наповнене.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради

«Проти» – немає

«Утрималися» – немає

На основі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Сабінському Михайлу Едуардовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Підпис ЛАЗУРКО